

MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARNING IJTIMOY KOMPETENSIYALARINI RIVOJLANTIRISHDA STEAM TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISHNING AHAMIYATI

Nigmatova Mavjuda Zuvadulloyevna

*Samarqand viloyati pedagogik mahorat markazi
maktabgacha, boshlang'ich va maxsus ta'lim
metodikasi kafedrasida katta o'qituvchisi
nigmatovamavjuda@gmail.com*

Kuvandiqova Moxira Abdukarimovna

*Samarqand viloyati pedagogik mahorat markazi
maktabgacha, boshlang'ich va maxsus ta'lim
metodikasi kafedrasida o'qituvchisi
kuvandikovamoxira@gmail.com*

Annotatsiya: Mazkur maqolada maktabgacha yoshdagi bolalarning ijtimoiy kompetensiyalarini rivojlantirishda STEAM texnologiyalarining pedagogik ahamiyati tahlil qilinadi. Shuningdek, bolalarda hamkorlik, kommunikativlik, ijodkorlik va muammoli vaziyatlarni hal qilish ko'nikmalarini shakllantirishda STEAM yondashuvining samaradorligi yoritilgan. Tadqiqot davomida zamonaviy ta'lim texnologiyalarining maktabgacha ta'lim tizimidagi o'rni ilmiy manbalar asosida ochib berilgan.

Kalit so'zlar: STEAM, ijtimoiy kompetensiya, maktabgacha ta'lim, innovatsion texnologiyalar, kommunikativ ko'nikmalar, ijodkorlik, hamkorlik, pedagogik texnologiya.

ЗНАЧЕНИЕ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ STEAM-ТЕХНОЛОГИЙ В РАЗВИТИИ СОЦИАЛЬНЫХ КОМПЕТЕНЦИЙ ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА

Нигматова Мавжуда Зувадуллоевна

*Самаркандский областной центр педагогического мастерства
старший преподаватель кафедры методики дошкольного,
начального и специального образования
nigmatovamavjuda@gmail.com*

Кувандыкова Мохира Абдукаримовна

*Самаркандский областной центр педагогического мастерства
преподаватель кафедры методики дошкольного,
начального и специального образования
kuvandikovamoxira@gmail.com*

Аннотация: В данной статье анализируется педагогическое значение STEAM-технологий в развитии социальных компетенций детей дошкольного возраста. Также раскрывается эффективность STEAM-подхода в формировании у детей

навыков сотрудничества, коммуникативности, творческого мышления и решения проблемных ситуаций. В ходе исследования на основе научных источников освещена роль современных образовательных технологий в системе дошкольного образования.

Ключевые слова: STEAM, социальная компетенция, дошкольное образование, инновационные технологии, коммуникативные навыки, творчество, сотрудничество, педагогическая технология.

THE IMPORTANCE OF USING STEAM TECHNOLOGIES IN DEVELOPING SOCIAL COMPETENCIES OF PRESCHOOL CHILDREN

Nigmatova Mavjuda Zuvadulloyevna

Samarkand Regional Center for Pedagogical Excellence

Senior Teacher of the Department of Preschool,

Primary and Special Education Methodology

nigmatovamavjuda@gmail.com

Kuvandiqova Moxira Abdukarimovna

Samarkand Regional Center for Pedagogical Excellence

Teacher of the Department of Preschool,

Primary and Special Education Methodology

kuvandikovamoxira@gmail.com

Abstract: *This article analyzes the pedagogical importance of STEAM technologies in developing social competencies of preschool children. It also highlights the effectiveness of the STEAM approach in forming children's collaboration, communication, creativity, and problem-solving skills. During the research process, the role of modern educational technologies in the preschool education system was revealed based on scientific sources.*

Keywords: *STEAM, social competence, preschool education, innovative technologies, communication skills, creativity, collaboration, pedagogical technology.*

KIRISH

Bugungi kunda maktabgacha ta'lim tizimini modernizatsiya qilish jarayonida bolalarning ijtimoiy kompetensiyalarini rivojlantirish muhim pedagogik vazifa sifatida qaralmoqda. Jamiyatning tez sur'atlarda rivojlanishi bolalardan nafaqat bilim va ko'nikmalarni, balki samarali muloqot qilish, jamoada ishlash, muammolarni mustaqil hal etish kabi kompetensiyalarni ham talab etmoqda. Shu sababli zamonaviy pedagogik texnologiyalarni ta'lim jarayoniga tatbiq etish dolzarb ahamiyat kasb etadi [1].

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida bolalarni har tomonlama rivojlantirish, ularning shaxs sifatida shakllanishiga zamin yaratish bugungi ta'lim tizimining eng dolzarb vazifalaridan biridir. Ayniqsa, maktabgacha yosh davri bola hayotida ijtimoiy rivojlanish jarayoni eng faol kechadigan bosqich bo'lib, bu davrda bolalar atrofdagilar bilan muloqot qilishni, o'z fikrini

ifodalashni, tengdoshlari bilan hamkorlikda harakat qilishni, do'stona munosabat o'rnatishni va jamoada yashash qoidalarini o'rganadilar.

So'nggi yillarda STEAM (Science, Technology, Engineering, Art, Mathematics) texnologiyasi ta'lim tizimida keng qo'llanilmoqda. Ushbu yondashuv bolalarda ilmiy tafakkur, ijodiy fikrlash va amaliy faoliyat ko'nikmalarini rivojlantirish bilan bir qatorda, ularning ijtimoiy kompetensiyalarini shakllantirishga ham xizmat qiladi.

Asosiy qism

Maktabgacha yosh davri bolaning shaxs sifatida shakllanishida muhim bosqich hisoblanadi. Aynan shu davrda bolalarda muloqot qilish, jamoaga moslashish, boshqalarning fikrini tinglash va hamkorlik qilish kabi ijtimoiy kompetensiyalar shakllanadi. Pedagogik tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, interaktiv va amaliy faoliyatlar bolalarning ijtimoiy faolligini oshiradi.

Bugungi kunda maktabgacha ta'lim tizimida bolalarni nafaqat aqliy, balki ijtimoiy jihatdan ham rivojlantirish muhim vazifalardan biri hisoblanadi. Chunki maktabgacha yosh davrida bolalarda shaxs sifatida shakllanish jarayoni boshlanadi va aynan shu davrda ular muloqot qilish, tengdoshlari bilan hamkorlikda o'ynash, o'z his-tuyg'ularini boshqarish hamda jamiyat qoidalariga moslashish ko'nikmalarini egallaydilar. Ijtimoiy rivojlanish bolaning shaxsiy ehtiyojlari va jamiyat talablari o'rtasidagi muvozanatni topishiga yordam beradi. Bu jarayon bolada o'zini boshqalar o'rniga qo'yib ko'ra olish, boshqalarning hissiyotini tushunish, muomala madaniyatiga amal qilish, ijtimoiy qoidalarga rioya etish kabi axloqiy sifatlarni ham shakllantiradi. Shu jihatdan ijtimoiy rivojlanish bolalarda axloqiy tarbiya bilan chambarchas bog'liq bo'lib, do'stlik, hurmat, mehribonlik, hamjihatlik kabi qadriyatlarining rivojlanishiga asos bo'ladi.

Maktabgacha ta'limda ijtimoiy rivojlanishni ta'minlash uchun pedagogik jarayon zamonaviy yondashuvlar asosida tashkil etilishi lozim. Bugungi kunda ta'limda kompetensiyaviy yondashuv keng qo'llanilib, bolalarda ijtimoiy kompetensiyalarni rivojlantirish muhim vazifa sifatida belgilanmoqda. Ijtimoiy kompetensiya — bu bolaning jamiyatda o'zini tutish qoidalarini bilishi, boshqalar bilan samarali muloqot qilishga tayyorligi va jamoada faol ishtirok eta olish qobiliyatidir. Bundan tashqari, ijtimoiy rivojlanishni qo'llab-quvvatlashda tarbiyachining pedagogik mahorati, uning bolalar bilan munosabat o'rnatish uslubi va ijtimoiy muhit yaratish qobiliyati ham hal qiluvchi omil hisoblanadi. Tarbiyachi bolalarga faqat topshiriq beruvchi emas, balki ularning ijtimoiy faolligini rag'batlantiruvchi, muammoli vaziyatlarda yo'l ko'rsatuvchi va hamkorlikni tashkil etuvchi yetakchi shaxsdir.

STEAM texnologiyasi bolalarni faol o'rganishga undovchi innovatsion yondashuv bo'lib, unda tajriba, kuzatish, konstruktorlik va ijodiy faoliyat integratsiyalashgan holda tashkil etiladi. Masalan, qurilish konstruktorlari bilan ishlash yoki kichik tajribalar o'tkazish jarayonida bolalar guruhlarda ishlaydi, vazifalarni taqsimlaydi va birgalikda muammoni hal qiladi. Bu esa ularning kommunikativ kompetensiyalarini rivojlantiradi [3]. STEAM mashg'ulotlarida bolalar o'z fikrini erkin ifoda etishga o'rganadi. Jamoaviy loyiha ishlari davomida ular boshqalarning

fikriga hurmat bilan yondashish, tinglash va muhokama qilish ko'nikmalarini egallaydi. Bu jarayon ijtimoiy moslashuvning muhim omili hisoblanadi [3].

Shuningdek, STEAM texnologiyalarining qo'llanilishi bolalarda liderlik va tashabbuskorlik sifatlarini rivojlantiradi. Masalan, muayyan loyihani amalga oshirish davomida ayrim bolalar tashkilotchilik qobiliyatini namoyon etsa, boshqalari texnik yoki ijodiy jihatlarida faol ishtirok etadi. Natijada har bir bolaning individual qobiliyatlari rivojlanadi.

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida STEAM markazlarini tashkil etish bolalarda tadqiqotchilik qobiliyatini shakllantiradi. Interaktiv o'yinlar, robototexnika elementlari, konstruktorlar va san'at faoliyatlari orqali bolalarda qiziqish va ijodiy faollik ortadi. Bu esa ta'lim samaradorligini oshiradi. Bundan tashqari, STEAM yondashuvi bolalarda empatiya va tolerantlik sifatlarini ham rivojlantiradi. Guruhli faoliyat davomida bolalar bir-biriga yordam berish, nizolarni tinch yo'l bilan hal etish va umumiy maqsad sari birgalikda harakat qilishni o'rganadilar. Bu esa kelajakdagi muvaffaqiyatli ijtimoiy faoliyat uchun mustahkam zamin yaratadi

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, maktabgacha ta'lim tashkilotlarida bolalarning ijtimoiy rivojlanishini qo'llab-quvvatlash ta'lim-tarbiya jarayonining eng muhim va dolzarb vazifalaridan biridir. Chunki maktabgacha yosh davri bolaning shaxs sifatida shakllanishida, jamiyatga moslashuvida hamda tengdoshlari bilan muloqot va hamkorlik munosabatlarini o'rnatishida hal qiluvchi bosqich hisoblanadi. Aynan shu davrda bolalarda do'stlik, o'zaro yordam, empatiya, jamoada ishlash, muomala madaniyati va ijtimoiy faollik kabi sifatlar shakllanadi.

STEAM texnologiyalari maktabgacha yoshdagi bolalarning ijtimoiy kompetensiyalarini rivojlantirishda samarali pedagogik vosita hisoblanadi. Ushbu yondashuv orqali bolalarda hamkorlik, kommunikativlik, ijodkorlik, muammoli vaziyatlarni hal qilish va mustaqil fikrlash ko'nikmalari shakllanadi. Shu sababli maktabgacha ta'lim tashkilotlarida STEAM texnologiyalaridan keng foydalanish zamonaviy ta'limning ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida qaralishi lozim.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti. Maktabgacha ta'lim tizimini rivojlantirishga oid qarorlar va farmonlar. – Toshkent, 2022.
2. O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi. "Ilk qadam" davlat o'quv dasturi. – Toshkent, 2022
3. Yakman G. STEAM Education: An Overview of Creating a Model of Integrative Education. Virginia, 2008.
4. Asadov Y., Xasanova D. Maktabgacha ta'limda innovatsion texnologiyalar. – Toshkent: Fan, 2021.
5. Bojovich L.I. Shaxs va uning bolalik davrida shakllanishi. – Moskva, 2001.
6. Usmonova Z. Maktabgacha ta'limda interfaol metodlar. – Toshkent, 2021.

7. Qodirova D. Maktabgacha yoshdagi bolalarda ijtimoiy kompetensiyalarni rivojlantirish. – Toshkent: Fan, 2020.